

36ste vergadering

Dinsdag 30 juni 1998

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: Lycklama à Nijeholt

Tegenwoordig zijn 65 leden, te weten:

Baarda, Batenburg, De Beer, Van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Braks, Van den Broek-Laman Trip, Cohen, Dees, Van Dijk, Van Eekelen, Eversdijk, Gelderblom-Lankhout, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grol-Overling, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hendriks, Hessing, Van Heukelum, Hilarides, Hirsch Ballin, Hofstede, Holdijk, Jaarsma, De Jager, Jurgens, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Luimstra-Albeda, Lycklama à Nijeholt, Meeter, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pitstra, Le Poole, Postma, Rensema, Roscam Abbing-Bos, Scholten, Schoondergang-Horikx, Schuurman, Schuyer, Stevens, Talsma, Tiesinga-Autsema, Tuinstra, Varekamp, Vrisekoop, Werner, Wöltgens, Van de Zandschulp, Zijlstra en Zwerver,

en de heer Wijers, minister van Economische Zaken, mevrouw Van de Vondervoort, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken, en de heer De Grave, staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat is ingekomen bericht van verhindering van het lid:

Korthals Altes, wegens het bijwonen van de installatie van de heer Duisenberg, alleen voor het eerste deel van de vergadering.

Dit bericht wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Gemeentelijke herindeling van de gemeenten Deventer, Diepenveen en Bathmen (25653).**

De beraadslaging wordt geopend.

De heer **Postma** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Het wetsvoorstel dat vandaag onze aandacht vraagt, betreft een drietal gemeenten: Deventer, Diepenveen en Bathmen. Elk van deze drie gemeenten heeft een belangrijke bijdrage geleverd in de afgelopen 150 jaar aan de publieke zaak in Nederland. Ik zal heel kort enkele voorbeelden noemen. Deventer is de geboorteplaats van de vroegere minister van Onderwijs Marchant, bekend van de spelling uit de jaren dertig, die van vrijzinnig democraat katholiek is geworden. Vóór de Tweede Wereldoorlog gebeurde dat nog wel eens. Diepenveen was de woonplaats van de beroemde Duymaer van Twist. En Bathmen is de woonplaats van het vroegere lid van de Tweede Kamer Herman Wisselink. Dit zijn dus drie gemeenten die, ongeacht hun grootte, broedplaatsen zijn geweest van talent voor de publieke zaak.

Waar staan wij nu voor bij dit wetsvoorstel? Wij constateren dat dit wetsvoorstel aanmerkelijk afwijkt van het wetsvoorstel dat door de Koning bij de Tweede Kamer werd ingediend. Dat wetsvoorstel behelsde ook de volledige gemeente Bathmen toe te voegen aan de nieuw te vormen gemeente en Deventer met het totale

grondgebied van die gemeente te vergroten. Bij amendement is dat door de Tweede Kamer gewijzigd, nu zal slechts een gedeelte van Bathmen worden toegevoegd aan de nieuw te vormen gemeente. Wanneer wij hierover nadenken, kunnen wij zien dat hier een tegenstelling bestaat tussen aan de ene kant het denken dat in de afgelopen jaren met betrekking tot de gemeentelijke herindeling steeds meer opgeld heeft gedaan en een denken dat daar tegenover staat en dat veel kleinschaliger van aard is. Dat eerste denken zou ik het zogenaamde mechanische denken willen noemen en het tweede denken zouden wij kunnen betitelen als het organische denken, waarvan ook de liberaal Thorbecke een zeer groot voorstander was. Dat laatste denken houdt in, dat ingrepen in bestaande gemeenten slechts in bepaalde gevallen aan de orde gesteld worden en gepleegd worden en slechts met betrekking tot de maat die beslist noodzakelijk is.

Wanneer wij dit wetsvoorstel situeren binnen andere wetsvoorstellen, treft het dat al deze wetsvoorstellen uitgaan van één bepaald axioma, namelijk dat grote steden steeds groter zouden moeten worden. Dat axioma is niet zo vanzelfsprekend in de Nederlandse geschiedenis. Wij hebben enkele eeuwen gehad waarin een ander axioma gold, namelijk dat grote steden zich niet zouden mogen uitbreiden. Dat axioma gold tot 1870. Toen is dat axioma pas verlaten door middel van de aanneming van de Vestingwet, waardoor steden de bevoegdheid kregen om buiten hun vestingwallen aan woningbouw te doen. In dit verband geef ik een voorbeeld van een stad waarvoor het axioma geldt dat het grondwettelijk